

VANGGEWASSEN

INHOUD

1	Wat houdt de vanggewasregeling in?.....	2
1.1	Wat bedoelen we met vanggewassen?	2
1.2	Hoeveel vanggewassen moet u inzaaien?	3
1.3	Hoelang moet u het vanggewas laten staan?	4
1.4	Geef de inzaaiperiode op in de verzamelaanvraag	4
1.5	Wat met uw focusmaatregelen van MAP 5?	4
1.6	Vrijstelling	4
1.7	Vanggewasovereenkomst	4
1.8	KNS als alternatieve maatregel	6
2	Wat zijn de gevolgen als u niet hebt voldaan aan uw verplichting?.....	7
3	Bijlagen.....	8
3.1	Bijlage 1: Referentiepercentage: berekening	8
3.2	Bijlage 2: Doelareaal: berekening	11
3.3	Bijlage 3: gerealiseerde areaal: berekening	12

1 WAT HOUDT DE VANGGEWASREGELING IN?

MAP 6 bepaalt dat er meer vanggewassen moeten worden ingezaaid, om directe verliezen van nutriënten tegen te gaan.

Basisprincipe: op percelen in **gebiedstype 1, 2 en 3**, die **geen zware kleigrond** zijn, moet na een hoofdteelt, die uiterlijk 31/8 werd geoogst, uiterlijk 15/9 een vanggewas worden ingezaaid, tenzij er een nateelt wordt ingezaaid.

Extra maatregelen gelden voor landbouwers met percelen in **gebiedstype 2 en 3**:

- Zij moeten een toenemend percentage vanggewassen of laag-risico nateelten inzaaien. Voor de inzaai van de nateelt is geen inzaaidatum bepaald.

1.1 WAT BEDOELEN WE MET VANGGEWASSEN?

De volgende gewascombinaties tellen mee om het gerealiseerde areaal 'vanggewassen' te bepalen:

- tijdelijk grasland
- teelten waarna uiterlijk 15 september een **vanggewas** ingezaaid werd
- niet-vroege aardappelen en maïs waarna uiterlijk 15 oktober een **vanggewas** ingezaaid werd
- maïs met onderzaai gras
- **niet-nitraatgevoelige hoofdteelten** gevolgd door een **laag-risico nateelt**

De begrippen in het vet, worden hieronder uitgelegd. Voor [technische informatie over de onderzaai van gras in maïs](#), kunt u terecht op de website van het Landbouwcentrum voor Voedergewassen vzw.

1.1.1 Vanggewassen

Bekijk in de [Tabel Teeltcodes](#) op de website van het Departement Landbouw en Visserij, een **overzicht van de vanggewassen**. In die tabel, zijn de vanggewassen aangeduid met een 'x', in de kolom 'Vanggewas Mestdecreet'.

1.1.2 Laag-risico nateelten

Laag-risico nateelten zijn alle teelten, uitgezonderd specifieke teelten, die verbouwd worden na een niet-nitraatgevoelige hoofdteelt.

Bekijk in de [Tabel Teeltcodes](#) op de website van het Departement Landbouw en Visserij, een **overzicht van de specifieke teelten**. In die tabel zijn de specifieke teelten aangeduid met een 'x' in de kolom 'Specifieke teelt Mestdecreet'.

1.1.3 Niet-nitraatgevoelige hoofdteelten

De niet-nitraatgevoelige hoofdteelten zijn de teelten die in aanmerking komen voor de beheerovereenkomst Waterkwaliteit, **uitgezonderd korrelmaïs**.

Bekijk in de [Tabel Teeltcodes](#) op de website van het Departement Landbouw en Visserij, een **overzicht van teelten voor de beheerovereenkomst waterkwaliteit**. In die tabel zijn de teelten voor de beheerovereenkomst waterkwaliteit aangeduid met een 'x' in de kolom 'BW4'.

1.2 HOEVEEL VANGGEWASSEN MOET U INZAAIEN?

Om te bepalen hoe groot het areaal is waarop een landbouwer vanggewassen moet inzaaien, berekent de Mestbank eerst een referentiepercentage voor elke landbouwer. U kunt uw referentiepercentage raadplegen op het Mestbankloket.

Het percentage in te zaaien vanggewassen voor de percelen in gebiedstype 2 en gebiedstype 3, wordt vanaf 2019 jaarlijks verhoogd.

	jaartal	GT2	GT3
Toename areaal vanggewassen bovenop een referentiepercentage (gemiddelde van 2016, 2017 en 2018)	2019	+0%	+5%
	2020	+5%	+10%
	2021	+5%	+15%
	2022	+10%	+20%

Op basis van het referentiepercentage en het percentage in de bovenstaande tabel, berekent de Mestbank het doelareaal van elke landbouwer. Het doelareaal is de minimum oppervlakte bouwland in gebiedstype 2 en 3, waarop de landbouwer een vanggewas of laag-risico nateelt moet inzaaien.

Het rapport van de berekening van uw doelareaal, vindt u begin augustus op het Mestbankloket onder de rubriek 'Gronden > vanggewassen'.

Als landbouwer voldoet u aan uw verplichting als uw gerealiseerde areaal vanggewassen groter of gelijk is aan uw doelareaal. De volgende gewascombinaties tellen mee om het gerealiseerde areaal te bepalen:

- tijdelijk grasland
- teelten waarna uiterlijk 15 september een vanggewas ingezaaid werd
- niet-vroege aardappelen en maïs waarna uiterlijk 15 oktober een vanggewas ingezaaid werd
- maïs met onderzaai gras
- niet-nitraatgevoelige hoofdteelten gevolgd door een laag-risico nateelt

Ook van uw gerealiseerde areaal, zult u een overzicht vinden op het Mestbankloket onder de rubriek 'Gronden > vanggewassen'.

1.3 HOELANG MOET U HET VANGGEWAS LATEN STAAN?

Om als vanggewas beschouwd te kunnen worden, moet het **vanggewas aangehouden worden** tot:

- 15/10 op zware kleigronden
- 30/11 op percelen in de leemstreek
- 31/1 op de overige percelen

1.4 GEEF DE INZAAI PERIODE OP IN DE VERZAMELAANVRAAG

U moet de **inzaai periode van de vanggewassen opgeven in de verzamelaanvraag**. U doet dat het best zo snel mogelijk na het inzaaien.

1.5 WAT MET UW FOCUSMAATREGELEN VAN MAP 5?

Landbouwbedrijven die 'focusbedrijf met maatregelencategorie 3' zijn, als gevolg van de nitraatresiducampagne 2018, blijven hun verplichting tot het inzaaien van vanggewassen behouden in 2019. De regeling die het hoogste percentage inzaai van vanggewassen oplegt, is van toepassing.

1.6 VRIJSTELLING

Landbouwers met een vrijstelling worden vrijgesteld van de verplichting tot het inzaaien van vanggewassen op percelen in gebiedstype 2 en 3.

1.7 VANGGEWASOVEREENKOMST

U kunt als landbouwer een overeenkomst sluiten met een andere landbouwer om aan uw verplichting tot het inzaaien van vanggewassen te voldoen. U komt dan overeen dat de andere landbouwer een deel van uw areaal in te zaaien vanggewas in gebiedstype 2 of 3, in uw plaats zal inzaaien.

De landbouwer die voor een andere landbouwer vanggewas inzaait is de aanbiedende landbouwer. De landbouwer die een andere landbouwer vanggewas laat inzaaien in zijn plaats is, de begunstigde landbouwer.

Bij een geldige overeenkomst, wordt bij de begunstigde landbouwer het areaal verminderd met het aantal hectare dat de aanbiedende landbouwer zal inzaaien op zijn percelen in gebiedstype 2 of 3. Bij de aanbiedende landbouwer wordt het aantal hectare vermeerderd met het aantal hectare dat hij zal inzaaien op zijn percelen in gebiedstype 2 of 3 voor de begunstigde landbouwer.

Voorbeeld: bij een overeenkomst voor 5 ha in gebiedstype 2 wordt dit:

- doelareaal aanbiedende landbouwer = doelareaal aanbiedende landbouwer + 5 ha.
- doelareaal begunstigde landbouwer = doelareaal begunstigde landbouwer – 5 ha.

De overeenkomst moet aan bepaalde voorwaarden voldoen.

1.7.1 Voorwaarden vanggewasovereenkomst

Twee landbouwers kunnen een overeenkomst sluiten **voor een bepaalde oppervlakte in een bepaald gebiedstype (2 of 3)**. De aanbiedende landbouwer zaait dan voor die oppervlakte vanggewas in op zijn percelen in gebiedstype 2 of 3, in plaats van de begunstigde landbouwer.

Aan deze overeenkomst zijn een aantal **voorwaarden** verbonden:

- Beide landbouwers moeten minstens één perceel hebben in het gebiedstype waarvoor de overeenkomst werd gesloten.
- Geen van beide landbouwers heeft al een bevestigde overeenkomst voor hetzelfde gebiedstype met een andere landbouwer.
- De aanbiedende landbouwer heeft geen aftopping van zijn doelareaal op 80%.
- De aanbiedende landbouwer heeft in het voorafgaande jaar voldaan aan zijn verplichting.
- De begunstigde landbouwer heeft geen vrijstelling, is geen focusbedrijf met maatregelencategorie 2 of 3 en past geen alternatieve maatregelen toe in het betreffende jaar.
- De aanbiedende landbouwer heeft geen vrijstelling, is geen focusbedrijf met maatregelencategorie 2 of 3 en past geen alternatieve maatregelen toe in het betreffende jaar én het voorafgaande jaar.

1.7.2 Hoe een vanggewasovereenkomst melden?

Voor het melden van een vanggewasovereenkomst geldt in 2019 de volgende **procedure**:

De aanbiedende landbouwer meldt **ten laatste op 31/8** op het Mestbankloket onder de rubriek 'Aanvragen':

- hoeveel ha hij zal inzaaien voor de begunstigde landbouwer
- het gebiedstype (2 of 3) waarvoor de overeenkomst wordt gesloten
- het landbouwnummer van de begunstigde landbouwer

De begunstigde landbouwer meldt **ten laatste op 31/8** op het Mestbankloket onder de rubriek 'Aanvragen':

- hoeveel ha de aanbiedende landbouwer zal inzaaien in zijn plaats
- het gebiedstype (2 of 3) waarvoor de overeenkomst wordt gesloten
- het landbouwnummer van de aanbiedende landbouwer

Het is belangrijk dat beide landbouwers de overeenkomst melden. Als dat niet gebeurt is, is de overeenkomst niet ontvankelijk.

Landbouwers kunnen hun melding van een vanggewasovereenkomst nog intrekken tot uiterlijk **31/8**. Beide landbouwers moeten in principe allebei de melding intrekken. Maar ook als slechts één van beide landbouwers de melding intrekt, is de overeenkomst niet ontvankelijk. Na **31/8** kan de melding niet meer ingetrokken worden en moet de aanbiedende landbouwer de extra hectares die hij in de overeenkomst opgegeven heeft, effectief realiseren bovenop zijn basis-doelareaal.

1.8 KNS ALS ALTERNATIEVE MAATREGEL

De alternatieve maatregel KNS is bedoeld voor landbouwers met percelen in gebiedstype 2 of 3 waarop een groente van groep I, II of III wordt verbouwd. Deze alternatieve maatregel kan **alleen in 2019** toegepast worden. De groentetelers die hun percelen in gebiedstype 2 of 3 bemesten volgens het KNS-systeem worden dan vrijgesteld van de vanggewasregeling. [Bekijk in deze fiche wat het KNS-systeem inhoudt.](#)

Groentetelers die van die alternatieve maatregel gebruik willen maken:

- melden dit **uiterlijk 14 juli** aan de Mestbank via het Mestbankloket onder de rubriek 'Aanvragen'.
- zorgen ervoor dat maximum 50% van de werkzame N wordt opgebracht voor het zaaien of planten.
- voeren geen bemesting meer uit na de eerste teelt als meerdere specifieke teelten na elkaar worden verbouwd, tenzij op basis van een staalname en bijhorend bemestingsadvies.
- houden een teelt- en bemestingsregister per perceel bij met bijhorende stavingsstukken. Daarin vullen ze deze zaken in: bemesting, plant-of inzaaidatum, datum staalname en resultaten bodemanalyse.

2 WAT ZIJN DE GEVOLGEN ALS U NIET HEBT VOLDAAN AAN UW VERPLICHTING?

Landbouwers die niet voldoen aan hun verplichting krijgen een administratieve geldboete van 250 euro/ha. De niet-gerealiseerde oppervlakte vanggewassen moeten zij extra toepassen in het daaropvolgende jaar.

Bij recidivisme binnen de 5 jaar:

- blijft de boete voor gebiedstype 1: 250 euro/ha
- wordt de boete voor gebiedstype 2 en 3 een bedrag in functie van het aandeel niet-gerealiseerde areaal:
 - o Schijf 1= deel niet gerealiseerd $\leq 15\%$: boete = 500 euro/ha
 - o Schijf 2= deel niet gerealiseerd $> 15\%$ en $\leq 20\%$: boete = 750 euro/ha
 - o Schijf 3= deel niet gerealiseerd $> 20\%$: boete = 1500 euro/ha
- wordt de hierboven bepaalde boete vermenigvuldigd met het aantal keer dat de vanggewasregeling niet werd nageleefd.

3 BIJLAGEN

3.1 BIJLAGE 1: REFERENTIEPERCENTAGE: BEREKENING

Het referentiepercentage van een landbouwer omvat het gemiddelde aandeel aan vanggewassen en laag-risico nateelten op percelen in gebiedstype 2 en 3 van de laatste drie jaar. De Mestbank berekent dat percentage voor uw bedrijf voor de kalenderjaren 2016, 2017 en 2018, op basis van de gegevens die u invulde in uw verzamelaanvraag. Er wordt enkel rekening gehouden met uw percelen die u in gebruik had op 1 januari.

Eerst berekent de Mestbank voor elk kalenderjaar een referentieareaal. Dat gebeurt in 4 stappen:

Stap 1: de Mestbank bekijkt, per jaar, op hoeveel hectare landbouwgrond u een vanggewas kon inzaaien (**areaal bouwland**). Daarvoor telt ze de oppervlakte van al uw percelen in gebiedstype 2 en 3 op, behalve die van:

- een landbouwgrond waarop teelten groeien onder overkapping, op groeimedium of in containers
- de gronden met als hoofdteelt een blijvende teelt, meerjarige teelt of blijvend grasland
- een begraasde niet-landbouwgrond met overeenkomst
- een volkstuinpark
- een onverharde landingsbaan, veiligheidszone of vliegveld

Stap 2: de Mestbank bekijkt, per jaar, op hoeveel hectare van de in stap 1 bepaalde oppervlakte, u al een vanggewas hebt ingezaaid tijdens 2016, 2017 en 2018 (**areaal vanggewassen**). Als vanggewas wordt beschouwd:

- tijdelijk grasland (zowel de voor-, hoofd-, als nateelt is grasland)
- niet-nitraatgevoelige hoofdteelt, gevolgd door een laag-risico nateelt (geen vanggewas of specifieke teelt)
- [niet-late hoofdteelt](#) gevolgd door een vanggewas
- maïs gevolgd door een vanggewas
- niet-vroege aardappelen of pootgoed van aardappelen gevolgd door een vanggewas
- maïs met onderzaai gras

Stap 3: de Mestbank berekent het referentieareaal, uitgedrukt in procent, voor 2016, 2017 en 2018. Ze vergelijkt daarvoor de berekende oppervlakte vanggewas met de berekende oppervlakte bouwland. Die verhouding is het referentieareaal (%) van de landbouwer:

$$\text{Referentiepercentage jaar } x (\%) = \frac{\text{areaal vanggewassen}}{\text{areaal bouwland}} \times 100$$

Stap 4: het gemiddelde van de berekende percentages referentieareaal voor de kalenderjaren 2016, 2017 en 2018 is het referentiepercentage van de betrokken landbouwer.

Als slechts voor **twee kalenderjaren** een referentieareaal kan berekend worden, wordt het gemiddelde genomen van die twee percentages.

Als slechts voor **één kalenderjaar** een referentieareaal kan berekend worden, wordt het referentieareaal hieraan gelijkgesteld.

Als het referentiepercentage van een landbouwer, na berekening zoals hierboven, lager is dan 20%, wordt dat gelijkgesteld aan 20%. Dat geldt ook als er slechts een of twee kalenderjaren worden gebruikt voor de berekening.

3.1.1 Wat als de Mestbank geen gegevens van de laatste drie jaren heeft en daardoor geen vast referentiepercentage kan bepaald worden?

Als u in **2016, 2017 of 2018 geen bouwland** in gebruik had in **gebiedstype 2 of 3**, kan de Mestbank geen vast referentiepercentage bepalen. Als u in 2019 of later bouwland in gebruik neemt in gebiedstype 2 of 3, zal de Mestbank elk jaar opnieuw een referentiepercentage bepalen. Dat referentiepercentage wordt dan berekend op basis van het referentiepercentage van de afstroomzone(s) waarin uw percelen liggen.

Die berekening gebeurt als volgt:

Stap 1: voor al uw percelen in gebiedstype 2 en 3 bepaalt de Mestbank in welke afstroomzone ze liggen.

Stap 2: de Mestbank bepaalt per afstroomzone, in gebiedstype 2 of 3, op hoeveel hectare landbouwgrond u een vanggewas kunt inzaaien (**areaal bouwland**). Daarvoor telt ze de oppervlakte van al uw percelen op, behalve die van:

- een landbouwgrond waarop teelten groeien onder overkapping, op groeimedium of in containers
- de gronden met als hoofdteelt een blijvende teelt, meerjarige teelt of blijvend grasland

- Het aantal hectare bouwland van elke afstroomzone wordt opgeteld: OPP_ASZ1 + OPP_ASZ2 + ..

Het aantal hectare voor elke afstroomzone wordt opgeteld: (OPP_ASZ1 x ref%_ASZ1) + (OPP_ASZ2 x ref%_ASZ2) + ...

Die verhouding is het referentiepercentage van de landbouwer:

Als het referentiepercentage van een landbouwer, na berekening zoals hierboven, lager is dan 20%, wordt dat gelijkgesteld aan 20%.

Landbouwers die ‘focusbedrijf met maatregelencategorie 3’ zijn, als gevolg van de nitraatresiducampagne 2018 (MAP 5), blijven hun verplichting tot het inzaaien van vanggewassen behouden in 2019. De regeling die het hoogste percentage inzaai van vanggewassen oplegt, is van toepassing. Zie hoofdstuk doelareaal.

3.2 BIJLAGE 2: DOELAREAAL: BEREKENING

In gebiedstype 2 en 3, moet elk jaar een extra percentage vanggewassen ingezaaid worden, bovenop het referentiepercentage:

Toename areaal vanggewassen bovenop een referentiepercentage (gemiddelde van 2016, 2017 en 2018)	jaartal	GT2	GT3
	2019	+0%	+5%
	2020	+5%	+10%
	2021	+5%	+15%
	2022	+10%	+20%

Voor 2019 geldt bijvoorbeeld:

- referentiepercentage gebiedstype 2 = referentiepercentage landbouwer + 0 %
- referentiepercentage gebiedstype 3 = referentiepercentage landbouwer + 5 %

Om het doelareaal te berekenen, vermenigvuldigt de Mestbank de referentiepercentages met de oppervlakte (ha) landbouwgrond (areaal bouwland) in gebiedstype 2 en 3. Om het areaal bouwland te bepalen, telt de Mestbank de oppervlakte van al uw percelen in gebiedstype 2 en 3 op, behalve die van:

- een landbouwgrond waarop teelten groeien onder overkapping, op groeimedium of in containers
- de gronden met als hoofdteelt een blijvende teelt, meerjarige teelt of blijvend grasland
- een begraasde niet-landbouwgrond met overeenkomst
- een volkstuinpark
- een onverharde landingsbaan, veiligheidszone of vliegveld

Als het resultaat hoger is dan 80% van de oppervlakte bouwland gelegen in gebiedstype 2 en 3, wordt het resultaat afgetopt op 80%.

Het rapport van de berekening van uw doelareaal, kunt u begin augustus vinden op het Mestbankloket.

Opgelet: Indien een landbouwer in het vorige kalenderjaar niet heeft voldaan aan zijn verplichting dan wordt het doelareaal vermeerderd met de oppervlakte (ha) waarvoor niet voldaan was aan de verplichting.

doelareaal = doelareaal + aantal ha niet voldaan vorig jaar

3.2.1 Wat met focusbedrijven met maatregelencategorie 3 die door MAP 5 vanggewassen moeten inzaaien in 2019?

Als een landbouwbedrijf op 1 januari 2019, als focusbedrijf met maatregelen van categorie 3 is gekwalificeerd, behoudt dat bedrijf de verplichting om een bepaald percentage vanggewassen in te zaaien. Die verplichting geldt voor al de landbouwgronden van dat bedrijf in gebiedstype 2 en 3 voor het kalenderjaar 2019 én de volgende kalenderjaren, tenzij er volgens de nieuwe regeling een hoger percentage in te zaaien vanggewassen wordt opgelegd.

Zowel voor gebiedstype 2 als gebiedstype 3, worden de percentages vergeleken en het hoogste percentage wordt weerhouden. Als het landbouwbedrijf een nitraatresidu-evaluatie op bedrijfsniveau laat uitvoeren waarvan het resultaat positief is, geldt die voorrangsregel (van het hoogste percentage) niet meer in het jaar volgend op de bedrijfsevaluatie.

Voorbeeld:

Een landbouwbedrijf heeft een referentiepercentage van 20% en is een focusbedrijf met maatregelencategorie 3 (jaar 2) in 2019. Het bedrijf heeft door MAP 5, in zijn 2de jaar als focusbedrijf categorie 3 een verplichting tot het inzaaien van **30% vanggewassen**.

Volgens de nieuwe berekening, komt het percentage voor 2019 uit op:

- **in gebiedstype 2:** referentiepercentage 20% + toename 0% = **20%**
 - **in gebiedstype 3:** het referentiepercentage 20% + toename 5% = **25%**
- ➔ Aangezien 30% hoger is dan 20%, wordt het referentiepercentage in gebiedstype 2 herleid tot 30%.
- ➔ Aangezien 30% hoger is dan 25%, wordt het referentiepercentage in gebiedstype 3 herleid tot 30%.

3.3 BIJLAGE 3: GEREALISEERDE AREAAL: BEREKENING

Om na te gaan of de landbouwer heeft voldaan aan zijn verplichting tot het inzaaien van vanggewassen, wordt het gerealiseerde areaal berekend op het einde van het teeltjaar.

Het gerealiseerde areaal vanggewassen in een bepaald jaar is de som van de oppervlakte landbouwgrond (ha) in gebiedstype 2 en 3:

- waarop uiterlijk 15/9 een vanggewas werd ingezaaid;
- waarop, na een niet-nitraatgevoelige hoofdteelt, een laag-risico nateelt werd verbouwd;
- waarop de hoofdteelt maïs of niet-vroege aardappelen was én een vanggewas uiterlijk 15/10 werd ingezaaid.

- waarop de voor-, hoofd-, en nateelt tijdelijk grasland was
- waarop de hoofdteelt maïs met onderzaai gras was

Hierbij moeten de aanhoudperioden voor de vanggewassen gerespecteerd worden. Bovendien moeten de inzaaiperiodes van de vanggewassen opgegeven zijn in de verzamelaanvraag.

Percelen die permanent overkapt zijn of waarop een blijvende teelt wordt verbouwd, worden uitgesloten.

Een landbouwer heeft voldaan aan zijn verplichting als het gerealiseerde areaal groter dan of gelijk is aan zijn doelareaal.

Als u landbouwer bent, zult u op het Mestbankloket, in het rapport over de vanggewasregeling, naast de berekening van uw doelareaal, ook een overzicht krijgen van de percelen die werden geselecteerd voor het berekenen van uw gerealiseerde areaal.

U kunt ook terugvinden of u al dan niet hebt voldaan aan uw verplichting.

Het eventuele tekort zal hierop ook worden vermeld: aantal ha te weinig vanggewassen = doelareaal - gerealiseerde areaal.